

Rezime izvještaja guvernerke – januar-februar 2024.

U Izvještaju guvernerke za januar i februar 2024. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2024. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u januaru i februaru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2024. godinu.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, na osnovu kvartalnih procjena, u 2023. godini ostvaren je realni rast BDP-a od 6% u odnosu na 2022. godinu. U sva četiri kvartala 2023. godine ostvaren je realni rast, po kvartalima: 6,2%, 6,9%, 6,6% i 4,3%, u odnosu na isti kvartal prethodne godine.

Potrošačke cijene su u februaru 2024. godine u odnosu na prethodni mjesec bile veće za 0,4%, dok je rast u odnosu na februar prethodne godine iznosio 4,3%.

Industrijska proizvodnja je, prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, u prva dva mjeseca 2024. godine u odnosu na isti period prethodne godine zabilježila pad od 1,2%. Pad proizvodnje je evidentiran u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom od 21,7%, dok je rast ostvaren u sektoru prerađivačke industrije od 27,5% i sektoru vađenja ruda i kamena od 24,8%.

Ukupan broj dolazaka turista, prema preliminarnim podacima, u prva dva mjeseca 2024. godine iznosio je 110.542 što je za 10,36% manje u odnosu na uporedni period prethodne godine. U istom periodu ostvareno je 802.455 noćenja, što predstavlja pad od 18,23%. Broj dolazaka stranih turista se smanjio za 10,06%, dok se broj noćenja stranih turista smanjio za 18,61%.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, prevoz putnika u 2023. godini u odnosu na prethodnu godinu bilježi rast u većini vidova saobraćaja: u željezničkom za 9,8%, drumskom za 8,4% i prevozu putnika na aerodromima za 30,6%.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u 2023. godini zabilježilo pad vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 7,88%, i pad efektivnih časova rada od 4,04% u odnosu na prethodnu godinu.

Prosječan broj zaposlenih u februaru 2024. godine iznosio je 248.432 lica, što je za 0,54% više u odnosu na prethodni mjesec, i za 6,87% više u odnosu na februar 2023. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u februaru 2024. godine

iznosio 38.014 što predstavlja pad od 0,39% u odnosu na prethodni mjesec, a u odnosu na isti mjesec prethodne godine pad od 14,83%.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na 29. 02. 2024. godine, bio je 62.902, od kojih je 16.858 ili 26,8% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je veći za 1,53%, dok je u poređenju sa istim mjesecom 2023. godine rast iznosio 3,89%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju februara 2024. godine iznosio 1.184.467.486,91 eura, i bio je manji za 0,19% na mjesečnom nivou, dok je na godišnjem nivou bio veći 19,87%.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na 29. 02. 2024. godine (16.858) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 1.609 privrednih subjekata čija blokada je iznosila 44.355.745,75 eura što čini 3,74% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 15.249 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 1.140.111.741,16 eura što čini 96,25% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 29. 02. 2024. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,06% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 29,87% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,3% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 51,08% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Ukupna aktiva banaka na kraju februara 2024. godine iznosila je 6.666,21 milion eura, što na godišnjem nivou predstavlja rast od 226,91 milion eura, ili 3,52%. U strukturi aktive dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su kraju februara 2024. godine iznosili su 4.164,66 miliona eura i u odnosu na isti mjesec prethodne godine ostvarili su rast od 9,31%, dok su u odnosu na prethodni mjesec zabilježili pad od 0,18%.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju februara 2024. godine iznosili su 115,91 milion eura i u odnosu na februar 2023. godine bilježe pad od 26,34%, dok su u odnosu na prethodni mjesec zabilježili pad od 13,99%.

Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju februara 2024. godine iznosili su 212,39 miliona eura i činili su 5,1% ukupnih kredita. U odnosu na prethodnu godinu bilježe pad od 0,52 pp, odnosno pad od 0,01 pp u odnosu na prethodni mjesec.

Depoziti u bankama u februaru 2024. godine iznosili su 5.398,21 milion eura i u odnosu na februar 2023. godine bilježe rast od 3,19%, dok su u odnosu na prethodni mjesec ostvarili rast od 0,07%. Ukupan kapital banaka na kraju februara 2024. godine iznosio je 848,79 miliona eura, i u odnosu na isti period prethodne godine bio je veći za 20,59%, dok je u odnosu na prethodni mjesec veći za 1,3%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju februara 2024. godine iznosila je 6,65%, i u odnosu na kraj februara 2023. godine zabilježila je rast od 0,52 pp, dok je bila za 0,05 pp veća u odnosu na kraj prethodnog mjeseca. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u februaru 2024. godine iznosila je 7,5%, i na godišnjem nivou bilježi rast od 0,45 pp, dok je bila za 0,63 pp viša nego u prethodnom mjesecu. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,25% na kraju februara 2024. godine i u odnosu na isti period prethodne godine bila je niža za 0,03 pp, dok je u odnosu na kraj prethodnog mjeseca ostala nepromijenjena.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 288,25 miliona eura na kraju februara 2024. godine, i u odnosu na isti period prethodne godine bila je veća za 19,19 miliona eura ili 7,13%, dok bilježi pad od 2,15 miliona eura ili 0,74% na mjesečnom nivou. Tokom februara 2024. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 71,09%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 28,91%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 31,45 miliona eura za prva dva mjeseca 2024. godine. U njoj strukturi dominiraju premije neživotnog osiguranja (82,89%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (17,11%).

Ostvareni promet na Montenegroberzi tokom prva dva mjeseca 2024. godine iznosio je 718.658 eura i bilježi pad od 69,98% u odnosu na promet ostvaren tokom istog perioda prethodne godine. Tržišna kapitalizacija na dan 29. 02. 2024. godine iznosila je 2.513,75 miliona eura, i na godišnjem nivou bilježi pad od 28,74%, dok na mjesečnom nivou bilježi pad od 0,36%.

Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju februara 2024. godine bila 14.913,65 indeksnih poena, ostvaruje rast od 1,07% na godišnjem nivou, dok je u odnosu na kraj prethodnog mjeseca niži za 2,63%. Indeks MNSE10 iznosio 992,08 indeksnih poena i bilježi pad od 3,94% u odnosu na februar prethodne godine, dok u odnosu na kraj prethodnog mjeseca bilježi pad od 4,17%.

Izvorni prihodi budžeta u prva dva mjeseca 2024. godine, prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija, iznosili su 333,94 miliona eura i bili su viši za 8,81% u odnosu na planirane prihode, a za 7,71% u odnosu na uporedni period 2023. godine. Budžetski rashodi iznosili su 352,39 miliona eura i zabilježili su pad od 15,59% u poređenju sa planiranim rashodima, a rast od 23,41% na godišnjem nivou. Budžetski deficit iznosio je 18,45 miliona eura ili 0,26% prognoziranog godišnjeg BDP-a.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju decembra 2023. godine, javni dug je iznosio 4.126,81 milion eura ili 60,27% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug odnosilo se 542,62 miliona eura ili 7,92% BDP-a, a na spoljni dug 3.517,29 miliona eura ili 51,37% BDP-a, dok se na dug lokalne samouprave odnosilo 66,90 miliona eura ili 0,98%. Neto javni dug iznosio je 58,04% BDP-a.

U januaru i februaru su nastavljene aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Između ostalog, Ministarstvu evropskih poslova dostavljene su ocjene relevantnosti celeks brojeva koji se tiču nadležnosti CBCG u okviru pregovaračkih poglavlja 4 – Sloboda kretanja kapitala, poglavlja 9 – Finansijske usluge, poglavlja 17 – Ekonomska i monetarna unija i poglavlja 18 – Statistika. U kontekstu realizacije obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i redovnog dijaloga sa Evropskom komisijom, održan je sastanak Odbora za stabilizaciju i pridruživanje. Održan je sastanak sa predstavnicima Evropske centralne banke, u kontekstu godišnje ocjene Programa ekonomskih reformi Crne Gore (PER) za 2024–2026. godinu. Održan je sastanak sa predstavnicima Banke Italije, vezano za TIPS *clone* projekat. Realizovana je ekspertska misija Narodne banke Austrije u vezi sa implementacijom bilateralne mjere na temu *GDPR*-a.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS sistema i DNS sistema iznosila je 100% u januaru i februaru 2024.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani, u skladu sa Zakonom o platnom prometu.